

RAHATARKUSE AINEKAVA I KOOLIASTE

Õppeaine maht on 35 tundi.

Eesmärk

Käsitleda rahatarkust kui teadmiste, oskuste ja käitumise kogumit, mis on vajalik rahaasjades arukate otsuste langetamiseks ning tegevusteks, mille eesmärk pikemas perspektiivis on kodaniku isiklik ja ühiskondlik heaolu.

Õppeaine kirjeldus

Teadmiste, oskuste ja hoiakute kujundamise ning arendamise kaudu rahatargalt käituvat, ning vastutustundlikult tarbitava kodaniku kujundamine. Kõikide teemade käsitlemine toimub eakohaselt ja õppijate taustateadmistest lähtuvalt.

Materjalid

<https://www.fin.ee/finantspoliitika-valissuhted/rahatarkus/abiks-opetajale#i-kooliaste>

Võimalusi lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks

Aine võimaldab lõimingut kõigi riiklikus õppekavas olevate ainetega, kujundades üldpädevusi ainete ja õpetajate vahelises koostöös. Rahatarkus on tihedalt lõimitud matemaatika, inimeseõpetuse, eesti keele, kunstiõpetuse jne ainete teemadega.

NÄITEKS:

Matemaatika: tabeli, diagrammi lugemine, tulu ja kulu, omahinna ja turuhinna arvutamine;

eesti keel: funktsionaalne lugemine; ajalehe info analüüs, arutlusoskuse kujundamine;

inimeseõpetus: enda võimete, oskuste ja ettevõtlikkuse hindamine, ametile või ettevõtjale vajalike isikuomaduste analüüs;

muusika: muusika tarbimise reeglid internetis;

Kunsti- ja tööõpetus: materjali jääkide sorteerimine ja taaskasutus, enda valmistatud toote turundus ja müük koolilaadal.

Läbivad teemad:

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine – enda võimete, oskuste analüüs, tarbija teadlikkuse ja finantskirjaoskuse kujunemine, erinevate ametitega tutvumine.

Tehnoloogia ja innovatsioon – uudsete ideede leidmine ja IKT vahendite kasutamine, uute elukutsete ja ametitega tutvumine, digitaalsete finantsteenuste kasutamise oskus.

Keskkond ja jätkusuutlik areng – ressursside nappus ja säästev kasutus, jätkusuutlik tootmine ning jäätmete taaskasutus/vähendamine.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus – aktiivne osalemine rühmatöös, uurimuslik hinnavõrdlus poodides, isikliku eelarve järgimine (taskuraha).

Teabekeskond ja kultuuriline identiteet – info leidmine kohaliku ettevõtte ja erinevate ametite kohta, info leidmine toodete ja teenuste kohta e-kaubandusest, teadlikkus kodumaiste kaupade eelistest.

Väärtused ja kõlblus – keskkonna väärtustamine; kodukoha eripära märkamine, kaaslastega arvestamine rühmatöös, töö ja ametite väärtuse mõistmine ühiskonnas, säästlik tarbimine, kaupleja ärireeetika (jõululaadad), keskkonna- ja ohutusnõuete järgimine tarbimisel.

Õppetegevuse kavandamise ja korraldamise põhimõtted

Hindamine

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangutega. Hindamine on vahend õpilase arengu toetamiseks. Väärtusi ja hoiakuid võimaldavad analüüsida rollimängud, juhtumianalüüsid ning rühmatöö. Hindamine peab väärtustama lahenduste erinevusi ja õpilaste isikupära.

Õpikeskkonna kujundamise põhimõtted

Õpikeskkond toetab kavandatavate õpiväljundite saavutamist.

Õpitulemused ja õppesisu I kooliastmes

Ainet käsitletakse igapäevaeluga seostatult.

Õppes kasutatakse aktiivõppemeetodeid nagu arutelud, juhtumianalüüsid, rollimängud, projektid ja õppekäigud, kohalike ettevõtete külastused, kohtumised ettevõtjatega, ettevõtlike lapsevanematega ja vabatahtlik tegevus kodukohas. Õpilase teabe ja tehnoloogia kasutamise oskuse arendamiseks kasutatakse õppes tehnoloogilisi vahendeid, sh IKT võimalusi.

Valdkond: RAHA, MAKSEVAHENDID JA FINANTSTEENUSED		
1.klass	2.klass	3.-4.klass

<p>Teab Eestis käibel olevaid rahatähti ja rahaühikute nimetusi (euro, sent).</p> <p>Teab erinevaid maksevõimalusi (sularaha, pangakaart).</p> <p>Teab, et võõrastelt ei tohi raha vastu võtta ning mõistab, miks.</p> <p>Teab, et mängurahaga ei saa päriselt maksta.</p> <p>Oskab eristada rahatähtede hulka ja nende väärtust</p>	<p>Teab, millised rahaühikud on hetkel käibel ning saab aru nende vahelistest seostest (nt mitmest sendist koosneb euro).</p> <p>Teab, et raha on maksevahend.</p> <p>Oskab kasutada oma raha eakohaste ostude sooritamiseks (sh pangakaardiga).</p>	<p>Teab oma rahast ja tehingutest ülevaate saamise võimalusi, sh internetipank.</p> <p>Teab, et erinevates riikides võivad olla käibel erinevad rahaühikud ja oskab mõnda nimetada.</p> <p>Oskab kasutada oma pangakaarti ja hoida enda pangakaardiga seonduvat personaalset infot.</p>
--	--	---

Valdkond: **TULUD**

1.klass	2.klass	3.-4.klass
<p>Teab, et raha teenitakse tööga. Oskab nimetada erinevaid ameteid.</p> <p>Oskab selgitada alternatiivseid raha saamise võimalusi (kingitus, annetus, asjade müük (laat) jm).</p>	<p>Teab, milleks kasutatakse raha ning mis on raha teenimine, hoidmine, kulutamine ja laenamine.</p> <p>Teab, et raha teenitakse erinevate tegevustega.</p> <p>On tutvunud erinevate ametitega ning teab, et inimestel on erinev sissetulek.</p> <p>Saab aru rahalise rikkuse ja vaesuse erinevustest.</p> <p>Saab aru annetamise kontseptsioonist.</p>	<p>Teab mõisteid bruto-ja netopalk.</p> <p>Teab, et ametlikult teenitud tulust makstakse maksud.</p> <p>Teab erinevaid võimalusi raha teenimiseks enda vanuseastmes.</p> <p>Teab ametlike vaesuse määratlusi (absoluutne vaesus, suhteline vaesus).</p> <p>Teab, mida ühiskonnas inimeste toetamiseks tehakse/ise teha saab (ühiskonna tasandi toetused, eraisiku annetused).</p>

Valdkond: **KULUD**

1.klass	2.klass	3.-4.klass
----------------	----------------	-------------------

<p>Teab, et raha eest saab osta (asju, teenuseid jne).</p> <p>Eristab mõisteid ostmine ja müümine (sh raha roll vahetusvahendina).</p> <p>Tahan ja vajan. Mõistab kulutuste erinevust.</p> <p>Teab, et sama toode või teenus võib olla erineva hinnaga.</p> <p>Oskab sooritada oste sularahaga makseväärtuses kuni 5 eurot (sh liitmine ja lahutamine 5 piires) (nt Oskab mängus leida hinnale vastava rahaühiku (nt asi maksab 5 ja annab selle eest 5 eurose)).</p> <p>Oskab eakohaselt selgitada reklaami rolli raha kasutamisel.</p> <p>Oskab täites erinevaid rolle (müüja, ostja) rakendada mängus loovalt oskust kasutada raha olemasoleva rahasumma piires (nt poemäng).</p> <p>Oskab täiskasvanu abiga arvestada olemasoleva rahasummaga ostude tegemisel.</p>	<p>Teab, et raha eest saab osta asju ja teenuseid.</p> <p>Oskab sooritada oste erinevates keskkondades (nt pood, kohvik, buss).</p>	<p>Teab, et sarnastel toodetel või teenustel võivad olla erinevad hinnad.</p> <p>Oskab võrrelda toodete hindu, võttes arvesse lisanduvaid kulusid (nt postikulu).</p> <p>Oskab valida soodsama toote, võttes arvesse hindade esitamise erinevaid võimalusi (kilohind, tükihind, 100g hind, soodushind).</p> <p>Oskab ära tunda ära mõned levinumad petuskeemid ja reklaamitrikid (nt püsimaksega nõustumine veebiportaalis/mängus).</p>
---	---	---

Valdkond: **EELARVE, FINANTSPLANEERIMINE NING INVESTEERIMINE**

1.klass	2.klass	3.-4.klass
<p>Teab, et eesmärgipärane kogumine eeldab planeerimist.</p> <p>Oskab selgitada suuremate ostude sooritamise võimalusi (kokkuhoid, kogumine, taara tagastus).</p>	<p>Teab, miks suurema summaga ostude jaoks on vaja raha koguda.</p> <p>Oskab kirjeldada, milliseid vajadusi tuleb arvestada raha kulutades ja säästes.</p>	<p>Teab, mis on eelarve.</p> <p>Saab aru, et suurema ostu soovi korral tuleb arvestada nii kulusid kui tulusid.</p> <p>Oskab koostada isiklikku nädala eelarvet, arvestades igapäevaseid kulusid ehk planeerib oma taskuraha</p>

	Oskab oma kulutusi lähtuvalt võimalustest planeerida.	kasutamist. Oskab planeerida etteantud summa ulatuses ostukorvi/klassiõhtu vms
--	---	---

Valdkond: **LAENUD JA KREDIIDI KASUTAMINE**

1.klass	2.klass	3.-4.klass
<p>Oskab selgitada oma vastutust asjade hoidmisel ja laenamisel (sh asjade rahaline väärtus).</p> <p>Oskab eristada oma ja võõrast asja.</p>	<p>Eristab raha laenamist ja kinkimist.</p> <p>Saab aru ja oskab selgitada asjade väärtust, mõistab, et võõrast asja ei tohi loata võtta.</p> <p>Mõistab oma vastutust asjade hoidmisel ja laenamisel.</p>	<p>Teab, et raha laenamine on seotud isikliku vastutuse ja erinevate riskidega (nt kõrged intressid, makseraskused).</p>

Valdkond: **JÄTKUSUUTLIK MAJANDAMINE**

1.klass	2.klass	3.-4.klass
<p>Julgeb arutada täiskasvanutega raha kasutamist (planeerimata ja kokku leppimata ostud).</p> <p>Oskab küsida raha kasutamisega seotud küsimustes täiskasvanu abi.</p>	<p>Saab aru ja oskab selgitada asjade väärtust.</p> <p>Saab aru ostusoovi pidurdamise põhimõttest.</p> <p>Saab aru vastutustundliku tarbimise alustõdedest (nt kulutan nii palju, kui mul on vaja ja mitte rohkem).</p> <p>Teab, kuidas käituda säästliku tarbijana (nt elekter, toit, kodused esemed ja vahendid).</p>	<p>Teab, et sarnastele toodetele ja teenustele on olemas erineva hinna ja keskkonnasäästlikkusega versioonid.</p> <p>On harjutanud pidurdama oma ostusoovi.</p> <p>Oskab eristada vajadust ja soovi keskkonnasäästliku tarbimise kontekstis.</p> <p>Mõistab säästliku tarbimise ja jätkusuutliku eluviisi väärtust ja käitub seda arvestades.</p>

Kasutatud materjalid:

1. <https://www.fin.ee/sites/default/files/documents/2023-12/Rahatarkuse%20teema%20k%C3%A4sitlemise%20juhendmaterjal%20%C3%B5petajale%20I%2C%20II%20ja%20III%20kooliastmes.pdf>
2. <https://www.fin.ee/finantspoliitika-valissuhted/rahatarkus/abiks-opetajale#i-kooliaste>
3. Alu Kooli rahatarkuse ringi õpiväljundite tabel